

Dejanje je v danem slučaju nepokornost zoper ukaz oblastva, taka nepokornost pa se kaznuje sodno le v gotovih slučajih (n. prim. po § zakona o živilih, § 15, zakona glede rabe margarine), v drugih slučajih policijsko (§ 8, zakona o obrt. nadzor. z dne 17. junija 1883, št. 117 drž. zak.).

Dr. M. D.

Izpred upravnega sodišča.

a) Po § 91 občinskega reda kranjskega je pritožba pri županstvu pravočasno vložena, ako je pri obstoju redne dostavne službe mogla biti dostavljena županstvu pred potekom v § 91 občinskega reda določenega roka. (Razsodba upravnega sodišča z dne 22. maja 1912 št. 6336 ex 1912.)

Z odlokom z dne 20. maja 1911 št. 3503 je deželni odbor zavrnil kot prekasno vložen priziv F. R. v S. proti sklepu občinskega odbora v B. z dne 12. februarja 1911, s katerim je bila pot od deželne ceste Pljuska - Litija čez S. in G. do Grajšarskega potoka na podlagi § 28 zakona z dne 28. julija 1889, dež. zak. št. 17 spoznana za javno občinsko pot.

Upravni sodni dvor se je pri svoji odločbi ravnal po sledečih izvajanjih:

Stvarno je po spisih ugotovljeno, da je bil odlok županstva v B. z dne 12. februarja 1911 dostavljen za sprejemanje oblastvenih vročeb pooblaščenemu pritožnikovemu zastopniku dne 16. februarja 1911, da je proti temu odloku vložena pritožba prizivatelja dospela dne 28. februarja 1911 na poštni urad v St. V., da med poštним uradom in občino B. sploh ne obstoji nikakadostavna služba, marveč da vse tjakaj naslovljene poštnе pošiljatve dviguje pri poštнем uradu Št. V. župan te občine samo v sako nedeljo in praznik, s čemer se objasni, da je župan že dne 28. februarja 1911 tamkaj dospelo pritožbo prizivatelja prevzel šele 5. marca 1911. Sodni dvor se je tudi v predstojčem slučaju držal svojega stalnega, med drugim tudi v razsodbi z dne 23. septembra 1904, št. 9941, Nr. 2889 oficijalne zbirke, izraženega pravnega nazora,

da je — ne oziraje se na nasprotujoča izrecna postavna določila, kot kakršna pa ne pridejo v poštev za področje avtonomne uprave niti določila samo za politična oblastva izdanega zakona o pravnih sredstvih z dne 12. maja 1896, drž. zak. št. 101, niti izključno samo v sodnem postopanju veljavni § 89 zakona o organizaciji sodišč z dne 27. novembra 1896, drž. zak. št. 217 — v rok za izpodbijanje občinskih sklepov, torej tudi v 14dnevni prizivni rok, ki ga v to svrho določa § 91 občinskega reda kranjskega in katerega se ne dotiče kranjski cestni zakon z dne 28. julija 1889, dež. zak. št. 17, všteti dni poštne teka. Po nazoru sodnega dvora pa se mora pojem poštne teka tako določiti, kakor to odgovarja bistvu poštne službe, katere posluževati se je upravičen vsak prizivatelj. Sodni dvor je tedaj pravnega nazora, da nedostatna vredba vložništva pri občinah na deželi ne sme dovesti niti do podaljšanja, niti do prikrajšanja v § 91 občinskega reda določenega prizivnega roka. Ako torej vsled pomanjkanja dostavne službe med za občino določeno pošto sprejemno postajo in to občino na zadnjo naslovljene poštne pošiljatve obležijo na razpolago županu tako dolgo, dokler se ne dvignejo ob županu poljubnem času, tedaj se ne sme cel čas, v katerem pošta pošiljatev leži pri določenem poštнем uradu in dokler je poljubno ne prevzame kak občinski organ, smatrati za poštni tek v gorenjem zmislu. Pač pa se mora pri tako primitivni uredbi vložništva občine ravnati s pritožbo, kot pravočasno po zmislu § 91 občinskega reda vloženo, ako dospe k določenemu poštному uradu tako zgodaj, da je pri obstoju redne dostavne službe še pred potekom roka po § 91 občinskega reda mogla biti dostavljena županstvu. V takem slučaju se mora smatrati, kakor hitro je je potekel čas za poštno manipulacijo všteti normalno dostavitev, določeni poštni urad za depozitarja županstva, kateri hrani pritožbo vsebujočo poštno pošiljatev za županstvo — torej v njegovem imenu. Ta predpogoj je v predstojećem slučaju izpolnjen, ker je pritožba prizivatelja dospela dvanajsti dan prizivnega roka k poštному uradu št. V. To pritožbo je bilo tedaj spoznati za pravočasno vloženo in njeno zavrnitev zaradi zakasnelosti razveljaviti kot postavno neutemeljeno.

b) **Nastavitev nočnega čuvaja za posamezne vasi spada v področje občinskega odbora. Stroški zanj se pokrivajo s posebno občinsko doklado, ki zadene samo dotične vasi.** (Razsodba upravnega sodišča z dne 20. novembra 1913 št. 6095 ex 1913.)

Občinski odbor v L. je dne 2. decembra 1912 sklenil, da se v svrhu pokritja za leto 1912. naraslih stroškov za nočnega čuvaja in razsvetljivav v L. v znesku 360 K pobira naknadno po trgu L., izvzemši posestnike iz G. in P. za leto 1912. še posebna 6% občinska doklada na vse direktne davke. Deželni odbor v Ljubljani je z razpisom z dne 30. januarja 1913 št. 2278, zavrnil proti temu sklepu vloženo pritožbo Fr. S. in tovarišev kot neutemeljeno, skličujoč se na § 9 požarnopolijskega reda z dne 15. septembra 1881 dež. zakona št. 14, ter s pritrditvijo c. kr. deželne vlade v Ljubljani dovolil pobiranje gorenje doklade.

Proti temu ugovarja pritožba na upravno sodišče, da so hišni posestniki trga L. do leta 1885. sami po vrsti opravljali službo požarne straže, od leta 1885. pa redno nastavljali nočnega čuvaja, kateri je bil plačan iz njihovih sredstev, oziroma iz dohodkov trškega premoženja. Ta način da odgovarja tako predpisu § 9 požarno-polijskega reda, po katerem so dolžni hišni posestniki kraja sami skrbeti za požarno stražo, kakor tudi načelnim določilom §§ 68 in 73 občinskega reda, po katerih je občinske potrebščine pokrивati pred vsem iz dohodkov občine, oziroma vasi. Le kolikor ti dohodki ne zadoščajo, se sme odrediti pobiranje občinskih doklad.

Sodni dvor je dospel po naslednjih razmotrivanjih do zavrnitve pritožbe.

V zmyslu § 28, točka 10 občinskega reda, spada požarna policija v lastno področje občine; po § 32 obč. reda mora občinski odbor prideliti občinskemu starejšinstvu potrebno osebje, kateri uslužbenci so podrejeni županu (§ 51 obč. r.). Skladno s tem ima tudi požarno-polijski red za Kranjsko z dne 15. septembra 1881 drž. zak. št. 14, določilo: »Požarna policija spada v lastno področje občine (§ 1) in »izvrševati požarno policijo je dolžnost županstva« (§ 2). Po § 50 je poklican župan izvrševati požarnopolijski red in razsoja v prvi stopinji, kolikor take razsodbe niso pridržane občinskemu odboru.

Iz teh postavnih določil sledi, da spada nastavitev nočnega čuvaja za posamezne vasi v občini v samostojno področje občinskega

odbora. Temu tudi ne nasprotuje besedilo § 9 požarnopolijskega reda, na katerega se pritožba sklicuje in po katerem »se mora v vsakem strnjem selišču nastaviti na stroške selišča enega ali po potrebi več nočnih čuvajev, ki opravljajo požarno tražo, ako se to opravilo ni s sklepom občinskega odbora naložilo po vrsti hišnim posestnikom.«

Proti ugovoru pritožbe, da stroškov za nočnega čuvaja ni pokrivali z dokladami, temveč iz dohodkov selišča, in da ima kolikor so se zdaj nočnemu čuvaju poverile tudi druge policijske funkcije, tozadevne stroške nositi cela občina, je iz poročila županstva z dne 15. decembra 1912 št. 1474, konstatirati, da je gospodarski odbor v L. pokritje stroškov za nočnega čuvaja na dosedanji način ravno iz tega razloga odklonil, ker je tistega nastavila krajevna občina, dalje da je nočni čuvaj za svoja druga policijska opravila plačan iz sredstev cele občine.

Ugovor, da se zgoraj omenjena doklada ne pobira od vseh posestnikov trga L., je moral sodni dvor po § 5, zakona z dne 22. oktobra 1875, drž. zak. št. 36 ex 1876, preiti, ker ta ugovor v pritožbi na deželni odbor ni bil uveljavljen.

R—r.

c) Proti upravnim činom avtonomnih oblastev, ki se tičejo občinskega gospodarstva je pritožba na upravno sodišče nedopustna.

Deželni odbor kranjski je z odločbo z dne 30. maja 1913 št. 9209, kot neutemeljeno zavrnil pritožbo J. U. in J. T. in tovarišev proti sklepu občinskega odbora v L. z dne 10. aprila 1913 glede oddaje občinske hiše v najem, in to iz sledečih razlogov:

Po določilu § 31 obč. reda je občinski odbor poklican in upravičen sklepati o načinu, kako naj se porablja in izkorišča občinsko premoženje.

Ako pritožniki ugovarjajo oddaji te hiše v najem, češ, da se ni oddala potom javne dražbe in da se je imela ohraniti prejšnjemu namenu kot občinska ubožnica, se na ta ugovora ni moglo ozirati.

Javna dražba za oddajo te hiše v najem je bila nepotrebna, ker — kakor je ugotovljeno v razpravnih spisih — ni bilo več ponudnikov.

Kar se tiče ugovora, da naj ta hiša ostane še naprej občinska ubožnica, pa je pripomniti, da je bila hiša prvotno že namenjena za gostilno in pred leti le v zadregi prirejena za občinsko ubožnico. Da bi se hiša ohranila še nadalje temu, le mimoidočemu namenu, je tem manj povoda, ker so občinski reveži zdaj oskrbovani na drug način.

Proti tej odločbi vloženo pritožbo J. T. in J. S. je upravno sodišče s sklepom z dne 29. novembra 1913 št. 10.747 ex 1913, po vpogledu administrativnih spisov in od deželnega odbora podanega protispisa zavrnilo v zmislu § 5 lit. e in § 21, zakona z dne 22. oktobra 1875 drž. zak. št. 36 ex 1876, brez nadaljnega postopanja, ker je občinski odbor in v instančnem teku tudi deželni odbor poklican razsojati po prostem preudarku, če je oddaja občinske hiše v najem potom dražbe ali brez dražbe, ali pa njena nadaljna poraba za oskrbo ubožcev koristnejša za občinsko gospodarstvo.

R—r.

Književna poročila.

Richter als Gesetzgeber. Von Dr. Leo Wittmayer. Wien 1913. Alfred Hölder.

Zabavno je čitati, kako se vrši polemika za to, se-li sme starosta Josip Unger prišteti k predboriteljem za prosto pravo. Več o tem čitaš v *Mitteilungen der Vereinigung der österr. Richter*, št. 14 iz l. 1913. Ungerju pač ne gre očitati, da je bil pismouk, marveč pri redki svežosti duha je dajal še tik pred smrtjo krepke incijative, prošinjene z modernim naprednjaštvom. Wittmayer, ki je zbral v tej knjigi svoje članke o prostem pravu, se seveda poteguje za mojstra-prvaka kot prostopravnika in glasnika misli, da se mora sodnik tem prostejše gibati, čim starejši je zakon, in pri tem pospeševati pronicanje novega prava. Pričakujemo, da bodo Bosno v pravniškem oziru razkrili. Nedavno so na dunajskem vseučilišču otvorili stolico bosenskega prava, in čitali smo, da je bilo veliko zanimanja za otvoritveno predavanje. Wittmayer pa je v tej knjigi prvi, v vrlo zanimivi obliki, pa s prepričanjem opozoril na razvoj bosenskega prava, kažoč, da je Bosna pravcato preizkuševališče za prostopravno misel, ker morajo sodniki od l. 1878 naprej uporabljati pravo izza turških časov le tistikrat, kadar staro pravo za dane okolščine zadostuje, in če pa morajo postopati po zakonih, pri nas veljavnih. Tovariši v Nemčiji bodo prijatelju za to nepričakovano pomoč brez dvojbe hvaležni, in prejkone bo — prostopravna Bosna zaslovela. Ni težko uginiti, kje se bodo temu najbolj čudili. Wittmayer se bori ob strani nemških prostopravnikov, ne zastajajoč za njimi ne z mislimi ne z besedo, marveč jih deloma celo prekašajoč v tem, da proglašča sodstvo za presnavljatelja in predborilca zakonodajništva, in da zahteva prostejšega stališča za sodnike napram besedilu zakonov. Knjiga je nov dokaz, da se prostopravni pokret neodoljivo razrašča.

Dr. F. G.